

Fábián Lajos

A mástollnok

Soha sem vonzott a próféták, megváltók, hordószónokok szerepköre, a legendás Hyde-parkba sem kíváncsoztam. Ennek oka rendkívül egyszerű: nincs mondanivalóm, amit érdemes lenne megosztani a többi homo sapiens-szel. Nem álszerénységből állítom mindezt. Tisztában vagyok képességeimmel és korlátaimmal, rég elfeledtem efféle tinikori gyötrődéseimet. Barátaim, ismerőseim kellemes beszélgető partnerként tartanak számon, mivel hagyom szövegelni őket nonstop jelleggel, valóságos személtládája vagyok az úgynevezett monológoknak és költői kérdéseknek, amelyekre a kérdező válaszol. Apróka koromtól megtanultam leküzdeni a sértődöttséget amiatt, hogy levegőnek néznek. Jelentéktelenségem tudata szinte sebezhetetlenné tett a különböző törtéteségi mániákkal szemben. Amit mások akaraterőnek, arra alapozott egészséges érvényesülési váagnak tekintenek, az számomra nem egyéb feltűnési viselkedésnél. Istenem (bocs' az emlegetéséért), képtelen vagyok meghatódni a fontos emberektől, még ha tízmilliárd is van belőlük. Félreértések elkerülése végett tisztáznom kell, hogy a zárójelbe tett bocs' a legismertebb fontoskodónak szól, akit maguknak teremtettek az emberek: a világ teremtésével elfoglalt Isten az emberi nagyképűség legtöményebb megtettesítője! Igaz, szerencsésnek tarthatom magam, hiszen legjobban a saját spontán, többnyire verbális sznobizmusomtól, fontoskodásomtól fáj a fejem. Néha rajtakapom a rólam elnevezett ürgét, hogy romantikus képzelgésekbe olvadva önnön elmulásáról, alkotásáról stb. érzeleg. Ilyenkor olyan hányinger lep el, amilyent igazán zsiros ételek, utált italféleségek fogyasztása után érzek őszintén, mert gyomorból jön... Egyszerűen pipefing a világlelek és verébfos az élet, ha ennél többre tartom, akkor elárultam gyengeségemet a nagyképűsködőkkel szemben.

Ha ezek után fölmerül bennetek a kérdés, hogy akkor minek szaporítom itt a szót, a válasz több könyvtárat megtöltött immár... Arról van szó, hogy írni születtem, írások születtem, és az egésznek mégis semmi értelme! Mert ami érdemes, az örök, de semmi sem örök... ismeritek a szkeptikus trópust, nem ragozom tovább. Ezért szöveggé, azaz felnőtté válásom óta igyekszem kamatoztatni azt a tudást, amit a magam számára fölöslegesnek tartok, így átszarmasztatom másokra. Egyszerűbben: mástollnok vagyok, vagyis mások számára gyártok megrendelésre szövegeket. Kezdetben alkalmi köszöntőket, beszámolókat, munkaterveket, ünnepi beszédeket, majd tanulmányokat, dolgozatokat írtam, majd áttértem nehezebb műfajokra. Antológiába való lírai ego-kat, epikai pástétomokat és drámai tirádákat termeltem, témák és helyzetek iránti lelkesedés nélkül, így a tökéletességet megközelítve. Filmétűdök, forgatókönyvek és videoklip-feliratok özöne után pihenésként pl. felújítottam a lírai eposzt (ez T. S. Eliotnak sem sikerült, Spittelerről nem is szólva). Nyilvánvaló, hogy termékeim nyomán a babérzabálóknak fejükbe szállt a dicsőség, ami-

---

---

ből nem kértem, és amiben nem osztoztam senkivel. Ha némi elégedettséget érzek néha az általam legyártott szövegekására gondolva, annak tulajdonítható az, hogy e szöveggyűjteményeket senki sem hozhatja kapcsolatba szerény személyemmel. Be kell ismernem, hiszen már személyes történelmi relikvia, hogy a serdülőkor romantikus bódulatában magam nevében és számára is próbáltam faragni néhány halhatatlan szöveghelyet. Sajnos, vagy hál' istennek villámgyorsan megértettem, hogy az eredetiség romantikus mítoszán túl sem vagyok önálló gondolkodó, lelkem gyökeréig epigonnak minősülök. Szerencsémre ez a másoknak gyártott szövegekben nem jelentkezik zavaró módon, hiszen a hírhedt világirodalom sem más, mint bőfögő kérődzés néhány hascsikarást okozó motívumon és témán. Legalábbis mindmáig a szövegeimhez társított „alkotókat” senki sem vádolta plágiummal, utánérzéssel is csak elvétve. Megértettem, hogy adott szöveg hatástörténetéhez születése korában levakarhatatlanul hozzátartozik (kölcson)adott szerzője személyisége, illetve későbbi korokban az írást újra felfedező álmodozó személyes varázsa. Láthatatlanban lelkesedni nem lehet: kell az ígékhez az arc, a gesztus, a hang, a többbit, a szöveg jelentőségéről alkotott legendát a képzelet teszi hozzá az egyébként érdektelen textusokhoz. Gondoljuk csak végig, pl. az irodalmi halhatatlanság avas, ízetlen hagyományát: széplelkek ájuloznak közhelyek hallatán, a szövegek félrehallása-értése fölerősíti a bódulatot, mindezt közösségi eseményhez kell kapcsolni, és kész a nemzeti klasszikus rozsdamarta kliséje.

Mástollnokká válásomért senkit sem hibáztathatok, hiszen az én hiúságomnak hízelgett az, hogy előadói szorongás és felelősség nélkül arassak babérokat. Nem is azért szólalok meg, hogy valakitől is visszapöröljem eltékozolt életművem valamelyik darabját. Immár borítsuk a kegyelet fátylát olyan szövegek múltjára, amelyek valaha belső beszédem katlanjában fortyogtak. Leleplezni sem fogok senkit irodalmi teremtményeim közül. Pedig kellemesen bizsergető érzés lehetne a dicsősége verítékében fürdőző, egekbe emelt ál-alkotónak megcsiklandozni a talpát: — Ébresztő, zsenikém, elfelejtetted, hogy milyen kicsike voltál, hogy pironkodtál, amikor kikunyeráltad tőlem az első szövegecskét?! Nem tudok napirendre térni felháborodás nélkül az általam teremtett grafománok furcsa feledékenységén. Többjűkkel elbeszélgettem évek múltával, közös jellemhibájukká vált a kóros feledékenység. Égre-földre, babérjaikra esküdözve próbálták bizonygatni egy-egy rendkívül jól sikerült, már-már a lelkemből, vagyis érzelmeimből sarjadt szövegről, hogy az ő szellemi termékük ama textus. Mint mondtam, igyekeztem és igyekszem kizárni érzelmeimet az alkotásból, másként saját csapdámba kerülnék: kiszolgáltatva magamat érzelmeim ábrázolásának, érzelmeim és a rá válaszoló érzelmeinek rabjává válnék. Föl kellene adnom pompás távolságtartásomat a szenvedő halandókkal és gyanús nyavalygásaikkal szemben. Elfelekedik körülöttem a világ, amikor látom, hogy a szövegemmel révbe érkező, megdicsőülő akarnok-vakarnok milyen könnyedén túlteszi magát a lopás-másolás, szellemi kincsrablás vétségén, és aggályaival együtt engem is a lomtárba süllyeszt. Ilyen szemétté válik az érzelmi ráhangolódás a témára részemről is. Valószínűleg zsarolóként szerettem volna érvényesülni azokkal szemben, akiknek átengedtem legbelsőbb tudatos állapotom gyöngyszemeit, s mi lett belőle! Hallani sem akar-

---

---

nak rólam, hagynak főni saját szürke eminenciás állapotomban, legfőnebb beleköpnek alkotói magányom szent ívfényébe azzal, hogy elvárják tőlem a termelékenységemet, miközben tudomást sem vesznek rólam. Elnézem a szellemi vakok, bénák, nyomorékok általam felpörgetett hadseregét, s ismét érzem: előnt az undor e hernyók lázas nyüzsgésétől az érvényesülés dögtetemén. Ez a tömény undor ment meg attól, hogy visszavegyem az irodalomba ömlesztett részemet a fedékeny dilettánsoktól.

Gyengébb perceimben hiába vigasztalom magam azzal, hogy kilépek ebből a statisztika életből, s azzal megszakad annyi diadalmasan fölfelé törő életmű híres lendülete. Saját tehetségem lett az árulóm ebben az esetben: szövegeimmel egyik-másik irodalmi prostituáltat annyira megihlettem, hogy képessé vált önerőből folytatni az életmű fölépítését. Én pedig töprenghettem fehér éjszakákon át azon, hogy milyen lehetett volna a folytatás, ha én magam viszem tovább az első leütéstől végig a nagy szimfóniát! Néha abba a hibába esek, hogy elfog az önsajnálát: miért nem adatott meg nekem az, hogy mások ihletétől felcsigázva, önmagamat meghaladva érjek föl az alkotás eladdig nem is sejtett csúcspontjára, miért kellett áruba bocsátanom elmém legtitkosabb kincseit? Érzelmeim útvesztőjébe tévedve, magam is megriadok az előidézett rémekről. Látom egy elpuskázott élet törmelékein botorkáló árnyékomat, hallom az elmaradt ünneplések fergeteges tapsviharát, bánom, hogy nem kerekítettem ki magamnak egy elegánsan körülhatárolt szépirodalmi életművet. Kijózanodva a képlékeny álmodozásból, be kell látnom, hogy egy új életérzés föl nem ismert, mert a színpal mögé rejtőzött apostola vagyok. Olyan korban élünk, amikor a verbális ábrázolás erőtlen metaforáit fölváltja a nyers képi megjelenítés, az irodalom a képernyők sarkába szorul. Plágiumként névtelen halhatatlan maradok: kell-e ennél makulátlanabb dicsőség? A posztmodern idétenkedés szövegekkel nem más, mint a szólopás irodalmi alapeszközzé emelése, minden újabb idézet közelebb visz ahhoz a korhoz, amikor már nem lesz, amit idézni! Eladtam lelkem mások ürességének, hogy idézésre méltó szövegek maradjanak az elkövetkező idők tehetségtelenjei számára. Egyáltalán nem szerénytelenség, ha a Szentírásra hivatkozom: néma főhajtás illeti meg az ismeretlen szerzőt, aki Dániel, Ezékiel, Mózes, János, Pál neve mögé rejtőzve kétezer évre átgyúrta a maga képére egy kontinens embereinek jellemét. Belső beszédem elárulását és kiárusítását éppen az ilyen szent alapszövegek megteremtésére irányuló vágyakozás serkentette. Nem tudom, vették-e észre, hogy értékrendben biztos korok alapszövegei legtöbbször apokrif alkotások? Koronként egy-egy, kitűnő irodalmi ízléssel és feddhetetlen emberi tartással rendelkező szereplő vállalta a névtelenséget, hogy a legfontosabb közlendőket ne árnyékolják be életrajzi csemegék. Holnap találkozóra mentek, ahol a nagy ember megosztja majd veletek merész szelleme legújabb vadhajtásait. Mielőtt elérzékenyülnétek a nagyság látható aurájának csodálatában, mielőtt megkívánnátok a megtettesült dicsőséget, nézzetek magatokba és kuncogjatok: a mástollnok mindannyiatokra figyel...

Fülöp Kálmán

A Bözödi-tónál

Ásít a víz —
torony könnyez.

Iszapszínű
 eget verejtékez

partra hulló
alkonyatban

a tó.

Rekettye- s fűz-sirám —
szomorúfűz-panasz.

Keszeg jaj, lankadó,
vadruca-induló.

Halálra rémült csend:
a tóba fült falu.

Ars poetica

Engem a versek úgy ölelnek,
mint alkonyat a naplementét,
árnyak a fényt, fények a csendet,
szétomló haja asszonyom keblét.

Illatuk kék s bűvös szivárvány,
barackvirág-csend tavaszi fákon,
s a rügyben bomló érzelem,
felzokog minden ébredő ágon.

Nem álmodom a rímeiket,
csak úgy maguktól összeállnak,
